

KRAJOWA RADA
RADIOFONII I TELEWIZJI

**OCHRONA MAŁOLETNICH W USŁUGACH
MEDIALNYCH NA ŻĄDANIE
NA PODSTAWIE WYBRANYCH KRAJÓW
EUROPEJSKICH**

PAULINA STASZCZAK

DEPARTAMENT MONITORINGU

WARSZAWA 2013

Wprowadzenie

Audiowizualne usługi medialne na żądanie są coraz popularniejszą formą dystrybucji treści. Należy podkreślić, że coraz częściej odbiorcami tego typu usług są dzieci i młodzież. Aby ustrzec małoletnich przed niepożądanymi dla nich treściami, wprowadza się regulacje prawne mające na celu ograniczenie dostępu do takich treści, a zwłaszcza zawierających nieuzasadnioną przemoc i seks.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest przedstawienie stosowanych przez niektóre kraje Unii Europejskiej metod ochrony małoletnich przed dostępem do audycji zagrażających lub mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich. Szczególną uwagę skupiono na zabezpieczeniach chroniących małoletnich, takich jak: oznakowania poszczególnych kategorii wiekowych przy użyciu symboli graficznych, wyznaczenia godzin udostępniania niektórych treści oraz zabezpieczenia techniczne. Omówione zostały również podstawowe definicje związane z usługami na żądanie.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

W Niemczech, gdzie kładzie się duży nacisk na ochronę małoletnich przed treściami szkodliwymi, mogącymi mieć negatywny wpływ na ich rozwój, przyjęte zostały bardzo szczegółowe rozwiązania.

Kwestie te reguluje Międzylandowy Traktat o Ochronie Godności Ludzkiej i Ochronie Małoletnich w Mediach tzw. *Jugendmedienschutz – Staatsvertrag – JMStV* oraz Federalna Ustawa o Ochronie Małoletnich *Jugendschutzgesetz – JuSchG*.

Na dostawców usług medialnych na żądanie, w celu skutecznego zabezpieczenia małoletnich przed treściami niedozwolonymi zostały nałożone obowiązki: stosowania symboli graficznych dla poszczególnych kategorii wiekowych, wykorzystywania przez dostawców usług systemów filtrów oraz zabezpieczania szkodliwych treści kodami PIN.

W imieniu państwa nadzór i kontrolę nad treściami w prywatnej radiofonii, telewizji i w Internecie – czyli w tzw. Telemediach¹ sprawuje **Komisja ds. Ochrony Małoletnich *Kommission für Jugendmedienschutz KJM***. Jest ona centralnym organem skupiającym landowe organy regulacyjne oraz rozstrzygającym kwestie sporne, dotyczące ochrony małoletnich w urzędach mediów landowych.

W przypadku stwierdzenia naruszeń komisja może podjąć działania dyscyplinujące dostawcę usług medialnych. KJM zatwierdza także funkcjonowanie jednostek samokontroli, jednocześnie kontrolując ich działalność.

Komisja ds. Ochrony Małoletnich współpracuje z jednostką samoregulującą ***Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft FSK***², będącą dobrowolną organizacją przemysłu filmowego. Do podstawowych zadań FSK należy klasyfikowanie audycji do poszczególnych grup wiekowych, sprawdzanie filmów, płyt DVD, kaset wideo, zwiastunów filmów oraz przekazów reklamowych, przeznaczonych do publicznego udostępnienia, pod kątem prawidłowego stosowania przepisów dotyczących ochrony małoletnich.

¹ Art. 58 ust. 3 traktatu państwowego *Staatsvertrag für Rundfunk und Telemedien- RStV* zalicza do telemediów również **audiowizualne usługi medialne na żądanie**, definiowane jako zbliżone, w swej treści i formie do telewizji, jednak udostępnione w sposób umożliwiający użytkownikowi odbiór w wybranym przez niego czasie i w zestawionym przez dostawcę katalogu

² www.fsk.de

Ze względu na treść, w Niemczech wyróżnia się następujące kategorie wiekowe:

- bez ograniczeń wiekowych,
- od lat 6,
- od lat 12,
- od lat 16,
- przeznaczone dla osób powyżej lat 18.

Wzory symboli graficznych stosowanych przez FSK

Zgodnie z międzylandowym traktatem JMStV³ audycje dla osób powyżej 16 roku życia mogą być udostępniane w godz. **22 – 6**, natomiast audycje zakwalifikowane jako 18+ w godz. **23 – 6**. W pozostałych godzinach te treści oznaczone są jako "nieudostępne dla młodzieży".

Kolejnym podmiotem samoregulującym, akredytowanym przez KJM jest stowarzyszenie **Freiwillige Selbstkontrolle Multimedia - Diensteanbieter FSM**⁴. Jednym z ważniejszych zadań tej organizacji jest zwalczanie treści nielegalnych, szkodliwych, mających negatywny wpływ na rozwój małoletnich w mediach internetowych oraz fachowe doradztwo i wsparcie merytoryczne dostawców usług medialnych w zakresie ochrony małoletnich. FSM zrzesza dostawców usług medialnych oraz wykwalifikowanych w tej dziedzinie specjalistów. Jeżeli do

³ Jugendmedienschutz – Staatsvertrag

⁴ www.fsm.de

FSM wpłynie uzasadniona skarga na któregoś z członków to organ odwoławczy ma możliwość:

- wezwania do zaniechania skarżonego działania,
- udzielenia nagany,
- nałożenia kary grzywny,
- wydalenia ze stowarzyszenia.

FSM ściśle współpracuje z **Federalnym Departamentem ds. Mediów Szkodliwych dla Małoletnich - Bundesprüfstelle für Jugendgefährdende Medien – BPjM⁵** będącym rządowym organem administracyjnym, którego zadaniem jest ochrona dzieci i młodzieży przed treściami niewłaściwymi i niebezpiecznymi. Mediami nadzorowanymi przez BPjM są przede wszystkim strony internetowe, pliki wideo, płyty DVD, gry komputerowe, płyty audio i CD oraz drukowane środki przekazu. BPjM podejmuje działania jedynie na wniosek innych instytucji administracyjnych, nie sama. Po wpłynięciu uzasadnionej skargi, wszczyna postępowanie wyjaśniające. Jeżeli uzna, że wskazane w skardze treści zagrażają rozwojowi małoletnich to wpisuje je na „listę mediów zagrażających młodzieży” (Liste Jugendgefährdender Medien), potocznie zwaną „Index”. Dystrybutorom nie wolno pod żadną postacią sprzedawać, wypożyczać ani publicznie udostępniać treści, które znajdują się na tej liście. W Indexie znajdują się m.in. adresy stron internetowych, pliki wideo i gry komputerowe.

BPjM we współpracy z FSM umożliwia pobranie ze strony internetowej bezpłatnego programu filtrującego treści udostępniane przez dostawców usług medialnych. Moduł ten filtruje indeksowane przez BPjM oferty online uznane za szkodliwe dla młodzieży, zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Treści pornograficzne mogą być udostępniane jedynie przy zastosowaniu skutecznych, technicznych zabezpieczeń chroniących małoletnich przed dostępem.

Do skutecznych zabezpieczeń należą: metody identyfikacji np. kody dostępu, także kody dostępu w połączeniu z określonym sprzętem komputerowym - hardware lub oprogramowaniem - software, dzięki którym osiąga się efektywne ograniczenia dostępu.

⁵ www.bundespruefstelle.de

Powyższe zabezpieczenia techniczne spełniają warunki weryfikacji wieku określone w § 4 ust. 2 pkt. 2 traktatu JMStV.

W praktyce FSM, jako skuteczne zabezpieczenie treści szkodliwych dla małoletnich uznaje stosowanie systemu identyfikacji użytkownika, odpowiadające ustawowym wymogom. Dostęp do treści mogących mieć negatywny wpływ na małoletnich następuje poprzez wpisanie tzw. Erwachsene- PIN (E-PIN).

Kod PIN można uzyskać poprzez uprzednie zweryfikowanie pełnoletności użytkownika, przeprowadzane przez uprawnione do tego podmioty:

- 1) **POSTIDENT** – użytkownik drogą mailową otrzymuje nieaktywny E-PIN oraz specjalny kupon POSTIDENT. Z tym kuponem oraz dowodem osobistym lub innym dokumentem tożsamości udaje się do każdej placówki poczty. Pracownik poczty przyjmuje zgłoszenie i wraz z kserokopią dokumentu tożsamości przesyła je do centrali. Po pozytywnej weryfikacji E-PIN jest aktywny.
- 2) **SCHUFA Holding AG** - (Biuro Informacji Kredytowej) udostępnia dwie możliwości otrzymania kodu PIN (po uprzednim przesłaniu wniosku oraz skanu dokumentu tożsamości):
 - LIST PIN – po pozytywnej weryfikacji przeprowadzonej przez SCHUFA, kod PIN przesyłany jest listem poleconym. Odbiór dokonywany jest wyłącznie przez wnioskodawcę.
 - KONTO PIN – warunkiem jest podanie oprócz podstawowych informacji, numeru karty kredytowej lub numeru konta bankowego wraz z wyrażeniem zgody na umieszczenie kodu PIN w wyciągu bankowym.
- 3) **TELEKOM - SHOP** - weryfikacja na podstawie dokumentu tożsamości. W Telekom – Shop otrzymuje się nieaktywny E-PIN. Pracownik Telekom przeprowadza wstępną weryfikację tożsamości i wysyła do Biura Obsługi Klienta skan dokumentu wraz z formularzem zgłoszeniowym. Biuro Obsługi sprawdza wypełniony formularz identyfikacyjny i aktywuje E-PIN.
- 4) **GELDKARTEN – CHECK** – weryfikacja za pomocą karty płatniczej. Funkcja ochrony małoletnich zawarta w chipie umożliwia sprawdzenie czy użytkownik jest pełnoletni.
- 5) **WEBCAM CHECK** – kod PIN dostaje użytkownik, którego dane są zgodne z danymi w webcam chat. Rejestracja w webcam chat następuje po pozytywnej weryfikacji

przez Schufa Holding AG. W związku z tym dane użytkownika muszą się zgadzać z informacjami zawartymi w bazie danych Schufa. Do Webcam Check dopuszcza się osoby, które ukończyły 25 lat. Metoda ta zwana jest „ Face to face ”.

Obecnie Niemcy prowadzą ofensywną kampanię uwrażliwiającą rodziców na niebezpieczne treści udostępniane w mediach. Organizuje się spotkania, kursy, szkolenia, na których zapoznaje się rodziców ze spectrum systemów zabezpieczających małoletnich przed audycjami szkodliwymi dla małoletnich.

WIELKA BRYTANIA

Implementacja dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych (*Audio Visual Media Services Directive AVMS*), w tym usługach na żądanie, znowelizowała ustawę telekomunikacyjną - *the Communications Act 2003* poprzez dodanie nowych części 368A - 368R, 368 BA, 368 BB oraz 368 Na. Wdrożenie prawa unijnego do przepisów krajowych miało miejsce odpowiednio w grudniu 2009 i marcu 2010 roku.

W Wielkiej Brytanii dostawcy usług medialnych na żądanie muszą stosować „minimum standardów”.

Brytyjski Urząd ds. Regulacji Mediów i Telekomunikacji *Office of Communications - OFCOM*⁶ chcąc się częściowo uwolnić od odpowiedzialności za egzekwowanie stosowania prawa stworzył system współregulacji. Podstawowe zadania regulacyjne powierzono sprawdzonym instancjom samoregulującym⁷, podczas gdy OFCOM pełni rolę nadzorczą - "regulatory back-stop power".

OFCOM wyznaczył the ***Authority for Television On Demand - ATVOD***, jako podmiot zajmujący się weryfikacją zawartości publicznie udostępnianych audycji, oraz the ***Advertising Standards Authority - ASA***, na podmiot zajmujący się monitorowaniem zawartości reklam⁸. Rolą ATVOD jest ustalanie, które usługi mieszczą się w zakresie definicji usług na żądanie, oraz dbanie o to, aby dostawcy tych usług stosowali się do ustawowych obowiązków w odniesieniu do treści redakcyjnych.

⁶ www.ofcom.org.uk

⁷ Part 4A On demand Programme Services , In the 2003 Act, section 368B

⁸ www.ofcom.org.uk

W tym miejscu należy zaznaczyć, że każdy kto chce dostarczać usługi medialne na żądanie musi:

- przed dostarczeniem tego typu usługi zarejestrować swoją działalność w ATVOD, zgodnie z wyznaczonymi kryteriami wg których odbywa się rejestracja,
- uiszczać opłatę do ATVOD,
- przechowywać kopie publicznie udostępnianych audycji przez okres 42 dni od ostatniego dnia udostępnienia.

Na dostawców audiowizualnych usług medialnych na żądanie został więc nałożony obowiązek rejestracji, co ułatwia nadzorowanie ich działalności.

Należy podkreślić, że często istnieją dwa podmioty przypisane do jednej usługi – oferent treści oraz podmiot publicznie udostępniający audycje. Jeden redaguje i zestawia audycje natomiast drugi dysponuje środkami technicznymi umożliwiającymi dystrybucję tych treści. Obydwa podmioty podlegają kontroli. Oferent pod kątem wyboru audycji i reklam, natomiast udostępniający decyduje, które z zestawionych treści zaproponować użytkownikom. OFCOM jako jednostka kontrolująca, skłania się do obciążania większą odpowiedzialnością zestawiającego, a nie publicznie udostępniającego. Nie stanowi to jednak reguły. Każdy przypadek rozpatrywany jest osobno.

W Wielkiej Brytanii system ochrony małoletnich przed treściami niewłaściwymi, a więc tymi, które mogą poważnie zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie umocowany został w części 368 E (2) *Communications Act 2003*.

3 maja 2012 roku ATVOD opublikowało „Zasady i Wskazówki - Ustawowe Zasady i Niewiążące Wskazówki dla Dostawców Usług na Żądanie”⁹, w których zostały omówione ustawowe wymogi nałożone na dostawców usług na żądanie oraz wskazówki stanowiące pomoc w interpretacji tych wymogów. Jednak wskazówki nie przesądzają o zgodności z zasadami lub odpowiednimi wymogami ustawowymi.

Zgodnie z 368E *Communications Act 2003* :

Jeżeli usługa na żądanie zawiera audycje, mogące poważnie zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich to mogą one być udostępniane jedynie w sposób, który zabezpiecza aby małoletni nie mogli mieć do niego dostępu.

⁹ *Rules & Guidance - Statutory Rules and Non – Binding Guidance for Providers of On – Demand Programme Services (ODPS)*

W porozumieniu z Ministerstwem Kultury, Mediów i Sportu OFCOM uporządkował i sklasyfikował treści pornograficzne. Szczegółowa analiza i systematyzacja tych treści stała się podstawą do rozstrzygnięć kwestii spornych w obszarze ochrony małoletnich.

Podział treści szkodliwych dla małoletnich:

- 1) obsceniczne materiały- w ogóle niedozwolone, nie obowiązuje tu żadna granica wiekowa, sankcje za udostępnianie takich treści reguluje kodeks karny,
- 2) treści ekstremalnie pornograficzne , np. zawierające sceny zagrażające życiu lub praktyki sodomistyczne – nie istnieje tutaj żadna granica wiekowa, dostawca usługi podlega karze - zgodnie z kodeksem karnym,
- 3) R 18 + – treści niedopuszczalne, ale niekaralne, zawierające treści pornograficzne, nie podlegające klasyfikacji BBFC,
- 4) hardcore pornografia – ostra pornografia, treści pornograficzne, które mogą być zakwalifikowane przez BBFC do kategorii R 18,
- 5) softcore pornografia - przeznaczona dla dorosłych, w kategorii audycji erotycznych.

Audycje z kategorii softcore mogą być udostępniane w godzinach **22:00 – 5:30**, za opłatą - Pay-Per-View lub abonament.

Z uwagi na konieczność ochrony dzieci i młodzieży przed niewłaściwymi treściami, ATVOD zadeklarowało, że ma zapobiegawcze podejście do interpretacji przepisów dotyczących ochrony małoletnich i zamierza skrupulatnie nadzorować działalność usług na żądanie.

Przy rozpatrywaniu każdego konkretnego przypadku ATVOD w pierwszej kolejności ustala czy omawiana treść mieści się w ustawowym kryterium tzw. treści nieodpowiednich dla małoletnich. Kontent, który jest nielegalny, z uwagi na swoją zawartość (np. karygodnie obsceniczny i nieprzyzwoity) nie może być włączony do usług na żądanie.

W tym miejscu należy wspomnieć, że klasyfikowaniem i cenzurą filmów w Wielkiej Brytanii zajmuje się **Brytyjska Rada Klasyfikacji Filmów *British Board of Film Classification* - BBFC** wcześniej zwana Brytyjską Radą Cenzorów Filmów BBFC. Jest ona organizacją pozarządową, finansowaną przez przemysł filmowy. Klasyfikuje pliki wideo, płyty DVD oraz gry komputerowe.

Audycja, która jest zgodna z Ofcom Broadcasting Code oraz, która została sklasyfikowana przez BBFC w którejkolwiek kategorii, z wyjątkiem R18, nie jest uznawana za materiał, który

może poważnie zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich i dlatego nie podlega wymogom 368 E Communications Act.

Zważywszy na zapobiegawcze / konserwatywne podejście, wg wytycznych ATVOD odnośnie treści, które zawierają choćby część audycji sklasyfikowanych jako R18 przez BBFC lub odpowiednik takiej audycji treść taka jest traktowana jako niedozwolona dla małoletnich. W związku z powyższym materiał klasyfikowany, jako R18 albo odpowiednik R18 może być dostępny w usłudze na żądanie pod warunkiem, że małoletni nie będą mieli do niego dostępu.

Dostawcy usług medialnych na żądanie powinni być świadomi, że udostępnianie takich audycji małoletnim może stanowić przestępstwo.

Audycje definiowane jako te, które *mogą poważnie zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich* mogą również zawierać treści:

- a) które są nielegalne np. karygodnie obsceniczne, nieprzyzwoite,
- b) które propagują nielegalne lub szkodliwe działania,
- c) zdjęcia dzieci w erotycznym kontekście,
- d) pornograficzne, które :
 - mogą zachęcać do nadużyć seksualnych np. poprzez symulację lub opis aktów pedofilii, kazirodztwa,
 - dotyczą aktów mogących spowodować trwałe urazy fizyczne,
 - dotyczą aktów penetracji przez dowolny obiekt związany z przemocą mogący spowodować szkody fizyczne albo
- e) zawierające nieuzasadnioną przemoc seksualną,
- f) zdjęcia zawierające nieuzasadnioną przemoc sadystyczną lub nieuzasadnione tortury,
- g) obrazy graficzne przedstawiające nieuzasadnione realne szkody, przemoc albo śmierć.

Wymogiem ATVOD przy udostępnianiu treści niewłaściwych dla małoletnich jest stosowanie skutecznego systemu kontroli dostępu do tych treści (Content Access Control System – CAC System), który w momencie rejestracji weryfikuje pełnoletność użytkownika albo obowiązkowe wykorzystywanie skutecznych narzędzi technicznych do weryfikacji wieku. Jeśli weryfikacja wieku nie ma miejsca za każdym razem kiedy użytkownik wraca do

usługi, powtórny dostęp powinien następować dzięki dalszej kontroli poprzez użycie obowiązkowych środków bezpieczeństwa takich jak hasła lub kodu PIN.

Akceptowane narzędzia techniczne służące do weryfikacji wieku:

- 1) potwierdzenie, iż jest się właścicielem karty kredytowej albo dokonanie płatności zawierającej obowiązek udowodnienia, że płatnikiem jest osoba pełnoletnia, ATVOD nie uznaje płatności kartami DEBIT (debetowymi), SOLO lub ELECTRON ani żadnymi innymi kartami gdzie nie ma wymogu aby posiadacz karty był pełnoletni, za wystarczająco skuteczne zabezpieczenie.
- 2) wiarygodna identyfikacja za pomocą cyfrowego zarządzania tożsamością, która korzysta z godnej zaufania bazy danych, np. listy uprawnionych do głosowania w wyborach,
- 3) inne porównywalne potwierdzenie na posiadanie konta, które efektywnie weryfikuje wiek.

System CAC musi tak skutecznie weryfikować pełnoletność użytkownika aby zapewnić ATVOD, że niepełnoletni nie mają dostępu do treści niedozwolonych.

Skuteczność powyższych narzędzi ATVOD poddaje regularnej kontroli ¹⁰.

Kary finansowe nałożone przez Ofcom za niestosowanie skutecznych zabezpieczeń

16 lutego 2013 roku OFCOM nałożył na dostawcę usług Playboy TV/ Benelux Limited karę finansową w wysokości £100,000 za brak wymaganej ochrony małoletnich przed szkodliwymi treściami pornograficznymi. Dwóch dostawców usług na żądanie należących do Playboy (Playboy TV i Demand Adult) udostępniło użytkownikom zdjęcia i pliki video zawierające treści niedozwolone dla małoletnich, bez dopuszczalnych narzędzi weryfikujących wiek.

ATVOD po przeprowadzonej kontroli stwierdziło, że dostawca usługi złamał zasadę 11 (Rule 11) gdyż na stronie internetowej www.playboytv.co.uk nie było wystarczająco skutecznego systemu kontroli (CAC System) w odniesieniu do treści płatnych.

Po przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym stwierdzono, że materiał R18 nie był dostępny przed uiszczeniem stosownej opłaty, wchodząc na stronę www.playboytv.co.uk

¹⁰ tamże

następowało przekierowanie na stronę, która zawierała ostrzeżenie o tym, że strona zawiera „odważne materiały erotyczne”. Następnie użytkownicy byli proszeni o poświadczenie swego wieku poprzez kliknięcie przycisku „wchodzę, mam ukończone 18 lat”. Poniżej znajdowało się ostrzeżenie „wyjdź, jeśli nie masz ukończonych 18 lat”. Po kliknięciu przycisku „Enter” użytkownicy mogli nadal oglądać aktywność płciową prezentowaną w udostępnionych materiałach, jednak bez wyraźnych szczegółów. Kolejnym uchybieniem był brak efektywnego systemu zabezpieczeń w miejscu płatności, których można było dokonywać za pomocą kart debetowych, nie uznawanych przez ATVOD jako skuteczne zabezpieczenie.

W trakcie postępowania dostawca usługi na żądanie poinformował ATVOD, iż planuje przenieść odpowiedzialność redakcyjną na innego dostawcę nie podlegającego jurysdykcji brytyjskiej. Mimo to ATVOD potwierdziło swoje stanowisko, że ten dostawca nadal podlega ODPS (On – Demand Programme Services).

Mając na uwadze powyższe OFCOM postanowił, że nałożenie na Playboy TV kary finansowej w wysokości £35,000 jest odpowiednie i proporcjonalne do stwierdzonych naruszeń definiując te naruszenia jako poważne, powtarzające się i lekkomyślne¹¹.

W odniesieniu do Demand Adult należącego do Playboy TV/ Benelux Limited – udostępniającego pliki video na stronie internetowej *www.demandadult.co.uk* na podstawie stwierdzonych naruszeń polegających na niezastosowaniu skutecznego systemu CAC w dostarczanych usługach w stosunku do treści płatnych jak i bezpłatnych, nałożono karę pieniężną opiewającą na kwotę £65,000. W tym jednak przypadku stwierdzono, że użytkownicy mogli zobaczyć bardzo dużą liczbę filmów zawierających niesymulowaną aktywność płciową ze śmiałymi szczegółami bez konieczności rejestracji albo uiszczania jakichkolwiek opłat. Kolejnym argumentem był również brak efektywnego systemu zabezpieczeń w momencie dokonywania płatności za wybrane płatne treści. Każdy małoletni mógł dokonywać płatności kartą debetową lub poprzez konto bankowe.

Do tej pory OFCOM ukarał jeszcze jednego dostawcę usług na żądanie - Strictly Broadband, karą w wysokości £60,000. Dostawca udostępniał zarówno treści płatne jak i bezpłatne. Dostęp do niektórych treści niewłaściwych odbywał się bez potrzeby rejestracji. Strona główna wspomnianego serwisu zawierała dużą liczbę darmowych zwiastunów filmów i plików video przedstawiających aktywność płciową bez zamazanych intymnych części ciała. Podczas rejestracji użytkownicy mieli do dyspozycji za darmowy „bilet” do „wypożyczenia”

¹¹ <http://stakeholders.ofcom.org.uk>

jeden pełnometrażowy film na 14 dni. Następnie, już zarejestrowani użytkownicy mogli kupić kolejny „bilet”. Płatność mogła następować przy użyciu karty debetowej oraz za pomocą wiadomości tekstowej SMS. Żadna z wspomnianych płatności nie jest traktowana przez ATVOD jako skutecznie weryfikująca wiek¹².

Powyższe metody „weryfikacji wieku” stosowane przez ukaranych dostawców usług na żądanie nie spełniały wymogów ATVOD dotyczących skutecznych zabezpieczeń technicznych. Przesłanką do nałożenia przez Ofcom na dostawców usług medialnych na żądanie kar finansowych było także podejście prewencyjne; odstraszenie przemysłu VOD przed popełnianiem podobnych naruszeń.

FRANCJA

Conseil Supérieur de L' Audiovisuel République Française - CSA jest instytucją, utworzoną w 1989 roku, której zadaniem jest regulowanie mediów elektronicznych we Francji. Jednym z głównych zadań CSA jest ochrona małoletnich, która bazuje na odpowiedzialności dostawców usług medialnych i kontroli przez organ nadzoru.

20 grudnia 2011r. został wydany akt prawny regulujący ochronę małoletnich w usługach medialnych na żądanie. Przepisy te nałożyły na CSA obowiązek zabezpieczenia małoletnich przed wszystkimi audycjami mogącymi mieć negatywny wpływ na ich rozwój fizyczny, psychiczny lub moralny. W szczególności § 15 *ustawy audiowizualnej* wymaga od organu ustanowienia wszelkich środków ochrony, które będą uwzględniały specyfikę audiowizualnych usług medialnych na żądanie. Wszyscy dostawcy przedmiotowych usług muszą stosować się do poniższych przepisów.

Za dostawców usług na żądanie uważa się podmioty, które są w relacji umownej z wydawcami lub innymi dostawcami jakichkolwiek dostawców usług w celu stworzenia i zaprezentowania oferty usług audiowizualnych. Ten kto oferuje – publicznie udostępnia, ten ponosi odpowiedzialność redakcyjną.

¹² tamże

Podział na kategorie wiekowe:

- I kategoria - bez ograniczeń wiekowych
- II kategoria - powyżej 10 lat,
- III kategoria - powyżej 12 lat,
- IV kategoria - powyżej 16 lat,
- V kategoria - dozwolone od lat 18

Warunki udostępniania poszczególnych kategorii wiekowych

I kategoria

– filmy familijne – regulator sugeruje aby te treści umieszczane były w oddzielnym katalogu, pod nazwą „Przestrzeń Zaufania”, oraz żeby lokalizacja tego katalogu była łatwo zauważalna zarówno dla rodziców jak i dla dzieci. Strefa zaufania zawiera wyłącznie audycje bez ograniczeń wiekowych. W tym miejscu nie mogą pojawiać się treści, które są nieodpowiednie dla dzieci.

II - III kategoria

– audycje powinny być dostosowane do wieku dziecka. Należy zachować ostrożność by nie promować treści nienależących do danej kategorii wiekowej.

IV kategoria

Jeżeli treści tej kategorii (16 - 18) nie są udostępniane jako płatne to mogą być udostępniane tylko w godzinach między 22:30 a 5:00. Od 01 lipca 2012 zapis ten uległ zmianie i audycje te mogą być udostępniane przez całą dobę, jednak po weryfikacji tożsamości przy pierwszym włączeniu i na podstawie zabezpieczonego osobistego kodu. CSA została zobowiązana do

zachęcania dostawców usług aby ci promowali i informowali o zabezpieczeniach technicznych, które pozwalają ograniczyć dostęp do audycji , które nie są przeznaczone dla dzieci zgodnie z przyjętymi kategoriami wiekowymi.

Dostęp do audycji **kategorii V**

- Mogą być udostępniane wyłącznie w ofercie płatnej, w ramach abonamentu jak i jednorazowej sprzedaży. Oferty zawierające audycje dozwolone od lat 18 nie mogą być proponowane na warunkach handlowych lepszych niż oferty zawierające inne audycje.
- Audycje należące do tej kategorii muszą być także odseparowane w specjalnie zarezerwowanej strefie w taki sposób aby obraz, opis, fragmenty, ani reklama tych audycji nie mogły wydostać się poza tę strefę zamkniętą.
- Strona główna strefy zarezerwowanej dla tej kategorii zawiera informacje, przypominające o szkodliwości tych treści dla małoletnich, a także o odpowiedzialności karnej na jaką naraża się każdy kto umożliwi małoletnim oglądanie lub słuchanie takich audycji (§ 227 ust. 2 kodeksu karnego).
- Oznakowanie graficzne może być zamieszczone tylko na stronie głównej strefy zamkniętej w związku z czym nie ma obowiązku oznaczania audycji tej strefy .
- Strefa zamknięta musi w sposób permanentny posiadać specyficzne zabezpieczenia techniczne, aktywne od momentu uruchomienia serwisu.

Zabezpieczenia techniczne

Od momentu wejścia w życie rozporządzenia każdy użytkownik, aby obejrzeć audycje zakwalifikowane do kategorii V musi użyć osobistego kodu PIN, który zostanie skonfigurowany wg następujących zasad :

- kod PIN zawierać musi co najmniej 4 liczby z wyjątkiem następujących po sobie 0, które nie są widoczne na ekranie, i które blokują się automatycznie po 5 bezskutecznych próbach użycia,
- jeżeli użytkownik jest abonentem danej usługi musi używając swojego kodu ogólnego, skonfigurować specyficzny kod przeznaczony do treści przeznaczonych dla osób powyżej 18 roku życia. Przy konfigurowaniu abonent musi zadeklarować, że jest

osobą pełnoletnią oraz musi podać dane personalne. Po pozytywnej weryfikacji może wykreować swój kod osobisty. Potwierdzenie powyższej czynności zostanie przesłane za pomocą odpowiedniego środka: drogą pocztową, na wskazany adres mailowy lub pod podany numer telefonu, znane dostawcy z umowy,

- jeżeli użytkownik nie jest abonentem musi podać np. dane z karty bankowej lub dane przelewu elektronicznego – w tym miejscu dokonuje się identyfikacji płatności.

Weryfikacja pełnoletności odbywa się na podstawie przesłanej kopii dowodu osobistego. Przekazany kod PIN musi w sposób precyzyjny informować o zasadach funkcjonowania zabezpieczeń. Dopóki kod nie zostanie skonfigurowany, dostęp do treści kategorii V nie jest możliwy. Kod osobisty jest dedykowany wyłącznie kategorii V. Dostęp do audycji blokuje się automatycznie po każdym opuszczeniu serwisu. Użytkownik nie ma możliwości dezaktywacji systemu zabezpieczeń. Dostawcy usług na żądanie, którzy udostępniają treści przeznaczone dla odbiorców pełnoletnich informują użytkowników o funkcjonowaniu zasad zabezpieczeń używając różnych sposobów komunikacji. CSA zachęca dostawców usług na żądanie, którzy oferują te treści aby istniała łatwa techniczna możliwość odłączenia z serwisu nawet potencjalny dostęp do tych treści¹³.

CSA zwraca również uwagę na inne sposoby ochrony małoletnich. Zachęca do organizowania corocznych kampanii informacyjnych i edukacyjnych, według ustalonych wytycznych, na temat środków przyjętych do ochrony małoletnich, w tym do udostępniania prowadzonych kampanii w serwisach audiowizualnych usług medialnych na żądanie.

HOLANDIA

W Holandii organem sprawującym nadzór i kontrolę nad mediami jest **Holenderski Urząd do Nadzoru nad Mediami *Commissariaat voor de Media***. Do zadań samoregulacji, szczególnie do systemu klasyfikacji i monitorowania ustalanych granic wiekowych został powołany odrębny - **Holenderski Instytut do Klasyfikacji Mediów Audiowizualnych *Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media - NICAM***, który związany jest z ponad 2200 firmami i organizacjami. **NICAM** od kilku lat zarządza systemem klasyfikacji

¹³ *Délibération du 20 décembre 2011 relative à la protection du jeune public, à la déontologie et à l'accessibilité des programmes sur les services de médias audiovisuels à la demande*

audycji tzw. Kijkwijzer. System ten opracował podwójne oznaczenia graficzne: zidentyfikowanych zagrożeń oraz kategorii wiekowych. Opracowany przez Instytut do Klasyfikacji Mediów Audiowizualnych system, umożliwia specjalnie przeszkolonym pracownikom dostawców usług medialnych - tzw. koderom prowadzenie ankiet online szacujących szczelność zabezpieczeń danej oferty. Program ten generuje na bazie danych "koderów" odpowiednie stopnie kwalifikacji wieku.

Kategorie wiekowe:

- I kategoria - dla wszystkich grup wiekowych,
- II kategoria - od 6 roku życia,
- III kategoria - od 9 roku życia,
- IV kategoria - od 12 roku życia,
- V kategoria - od 16 roku życia.

Dostawcy muszą zapewnić, że treści niewłaściwe dla poszczególnych grup wiekowych są odpowiednio zabezpieczone.

W Holandii szkodliwe treści to te, które są przeznaczone dla małoletnich powyżej 16 roku życia, ale nie są zabronione prawnie. Katalog treści prawnie zabronionych wymienia kodeks karny – chodzi głównie o treści pornograficzne.

Podsumowanie

Dbłość o ochronę małoletnich stanowi niezwykle ważny aspekt działalności regulatorów rynku medialnego w wielu krajach europejskich. Regulacja audiowizualnych usług medialnych na żądanie w zakresie ochrony małoletnich w państwach Unii Europejskiej postępuje w sposób dość przejrzysty, ciągle doskonalony, poprzedzany badaniami specjalistów różnych dziedzin życia. Większość z omawianych systemów ochrony małoletnich dokonuje w sposób podobny klasyfikacji treści ze względu na kategorie wiekowe. Akceptowane przez regulatorów rodzaje zabezpieczeń technicznych nieco się różnią. Jednak większość ze stosowanych przez poszczególne kraje rozwiązań stanowi skuteczne zabezpieczenie przed dostępem małoletnich do treści szkodliwych. Powyższe jest przedmiotem troski nie tylko urzędów państwowych, ale również dostawców usług.

Regulacje prawne pozwalają w dużej mierze zapewnić bezpieczne dla małoletnich korzystanie z tak ważnej kategorii usług audiowizualnych, jakimi stają się usługi na żądanie.

Bibliografia

1. *Staatsvertrag über den Schutz der Menschenwürde und den Jugendschutz in Rundfunk und Telemedien (Jugendmedienschutz – Staatsvertrag – JMStV)*
2. *Jugendschutzgesetz (JuSchG)*
3. *Communications Act 2003 , part 4A*
4. *Délibération du 20 décembre 2011 relative à la protection du jeune public, à la déontologie et à l'accessibilité des programmes sur les services de medias audiovisuels à la demande*
5. The Authority for Television on Demand, „ *Rules and Guidance Statutory Rules and Non – Binding Guidance for Providers of On – Demand Programme Services (ODPS) “* , 3 May 2012
6. Bundesverband Digitale Wirtschaft Rechtsgutachten zur Evaluierung des „*Staatsvertrags über den Schutz der Menschenwürde und den Jugendschutz in Rundfunk und Telemedien*“
7. IRIS plus , „ *Der Schutz Minderjähriger bei neuen (nicht-linearen) Medien Europarechtliche Vorgaben und nationale Umsetzung sowie Anwendung*“, Juni 2012
8. „ *Decision by Ofcom to be imposed on Playboy TV/ Benelux Limited*“ –„Playboy tv“ , 16 January 2013
9. „ *Decision by Ofcom to be imposed on Playboy TV/ Benelux Limited*“, - „ Demand Adult“ , 16 January 2013
10. „ *Decision by Ofcom imposed on Strictly Broadband Limited*“, - „ Strictly Broadband“ , 5 December 2012
11. <http://www.kjm-online.de>
12. <http://www.fsk.de>
13. <http://www.gesetze-im-internet.de>
14. <http://www.fsm.de>
15. <http://www.bundespruefstelle.de/>
16. <http://www.ofcom.org.uk/>
17. <http://stakeholders.ofcom.org.uk>
18. [http://en.wikipedia.org/wiki/British Board of Film Classification](http://en.wikipedia.org/wiki/British_Board_of_Film_Classification)
19. <http://www.csa.fr/en/The-CSA/>
20. [http://en.wikipedia.org/wiki/Commissariaat voor de Media](http://en.wikipedia.org/wiki/Commissariaat_voor_de_Media)

